

Sodobna slovenska proza

Anja Mugerli

Mala žalovanja

– Slika –

Pričakovala je nekaj velikega, v nebo vpijočega, fanfare, a njun vstop skozi zadnja vrata je daleč od tega. Po kamnitih stopnicah se obotavljivo vzpneti do preddverja v polmraku, kjer edini vir svetlobe prihaja iz malega prostora v obliki kubusa, znotraj katerega sedi uslužbenka. V odgovor na vprašanje jima pokaže proti hodniku za vrati iz mlečnega stekla, na katerih piše *Klinika za reprodukcijo* – besede imajo kovinski zvok, kot bi se po ploščicah razsulo orodje ...

Šele takrat jo zagleda. Ogromna je, gotovo dva metra krat meter in pol. Zaradi mraka so podobe na njej zasenčene, a slikar je, kot bi vedel, da tu nikoli ne prižgejo luči, sliki podaril bogate, žive barve: ženske – v lahнем drncu drsijo čez platno, kot bi se sprehajale po promenadi ali nakupovalnem središču. Seveda je bilo nakupovalno središče, kar je imel slikar v mislih, kajti ženske v pisanih oblačilih, z rutami okrog vratu in nasmehi na obrazih v rokah nosijo prozorne plastične vrečke, v njih pa nasmejane dojenčke z brcajočimi nogicami in ročicami, stisnjenimi v male peščice. Pomisleke je imela že prej, a ob pogledu na sliko jo prvič oblije nekaj gostega in rjavega, česar nočeš imeti na sebi, kar ti zamaže obleko, zdrsrne pod ovrtnik in curlja po goli koži. Kdo bi naslikal nekaj takega? In zakaj so tako sliko obesili sem, kamor prihajajo hrepeneči in upajoči? Zgrabi ga za roko

in ga zasuka, ne, noče mu je pokazati, hoče mu reči, *pojdiva od tod*, on pa jo tolažeče objame. Deloma opogumljena se obrne stran od slike, kakor ko si zakriješ oči pred resnico, in odrine vrata iz mlečnega stekla.

Hitrost, s katero pozabi na lastno telo, ko leže na posteljo, prekrito s papirjem, jo vsakič znova preseneti. Zaslon ultrazvoka je obrnjen stran, ne vidi ga, zato strmi v strop. Cevi ob steni, okrušena rumena barva, izpod katere leze siva, benjamin, ki steguje veje proti oknu, zakritemu s težkimi zavesami, in potem spomin na neke druge zaves v neki drugi sobi, veliko prijetnejši in lepši od te, podobe šumijo kot papir pod njenimi nogami ... Zbodljaj in pritisk v nožnici jo prisilita, da se znova zave golote in razkrcenih nog. Roke prekriža na prsih, položaj, ki ga je prvič zavzela ob prvem ginekološkem pregledu v deklislih letih (celo življenje stran), kot bi ji lahko iz prsi iztisnil strah, in ga obdržala vse do danes. S pogledom oplazi zdravničnin obraz, *majhni so še, nadaljujmo terapijo*, reče, in to je edino, kar sploh razume ali si dovoli razumeti, vse ostalo, podatki, ki določajo število in velikost njenih foliklov, ji ne povedo ničesar. *Terapija* pa razume. Terapija pomeni *injekcije*, zvečer ob sedmih, pred Dnevnikom, ko zatisne oči in z napetim telesom posluša vremensko napoved, *sončno bo, na Primorskem bo pihala burja*, igla ji prebode kožo, ona pa tenko izdihuje skozi razprte ustnice in si želi, da bi bilo že konec, še ena injekcija – opravljeno, jutri naslednja ...

Spet v kabini nase tako hitro navleče hlače, da se ji po nesreči odrtrže gumb, odbije se od stene in izgine pod vrati v ordinacijo. Stene so tako tanke, da lahko razločno sliši zdravničnin glas, ki napoveduje usodo naslednji. Ne počaka, da bi slišala do konca. Z odpetim gumbom na hlačah gre mimo dolge vrste žensk, *se vidimo pojutrišnjem*, pomisli, ko si torbo, napolnjeno z zdravili, oprta na ramo.

Dvigne ji majico in ji poljubi trebuh, po sledeh vbodov, nekaterih komaj vidnih, drugih zaradi podkožnih krvavitev marogastih. Ljubkovanje, preden gresta v službo, je postalo rutina, odkar so večeri rezervirani za injekcije – po njih ne prenese nič drugega kot sedenje na kavču pred televizijo, sem ter tja izrečene besede, ki se vedno znova vračajo k isti temi, vroči kot sveže spečene žemljice: *ali nama bo uspelo?*

Zgodb je malo morje, brala jih je na forumih, v časopisih, slišala iz ust drugih žensk. Zbira jih, te zgodbe – poklicna deformacija pač –, vendar pri tem goljufa, kajti zbira le tiste s srečnim koncem, nedokončane zavrže. A kdaj se sploh konča? Medicina pravi: šest poskusov je meja. Ali zmoreta šestkrat? Slišala je za par, ki je poskusil petkrat in obupal, šla sta na dolg dopust v tople kraje, morda na Karibe ali Sejše, vrnila pa sta se z bitjecem v njenem trebuhu – pravi čudež. Čudeži se dogajajo vsak dan, je rekla njegova mama, ko sta ji povedala – besede ženske, ki veruje tako, kot ne more verovati nihče, ki se znajde v tej situaciji. Pozneje je razmišljala o taščinih besedah in lesku v njenih očeh, skoraj solzah, in se spomnila na neke druge besede o tem, kako lahko živiš življenje le na dva načina, kot da nič, kar se ti zgodi, ni čudež, ali kot da je čudež vse. Čudeži se dogajajo – *zakaj se ne bi nama?* On leži tesno za njo, roke na njenih prsih, zamudila bosta v službo, a saj ni važno, pomemben je le ta trenutek in vse, kar pride zatem, kajti prišlo bo, *zagotovo bo*, ji zašepeta v uho.

– Mala žalovanja –

Zgodnje jutro je sivo in ledeno in iz ust ji uhajajo oblaki. Zvok korakov po kamnitih stopnicah in toplota preddverja prineseta olajšanje, ki se razblini ob pogledu na čakalnico, nabito do zadnjega kotička – vstati sredi noči očitno še vedno ni dovolj zgodaj. *Katera je zadnja?*

Zdravnica paradiira mimo z dišečo kavo v plastičnem lončku, ženske v čakalnici pa so kot jastrebi, vsaka opreza za tisto pred seboj, *da me ne bi slučajno katera prehitela!* Ženska v škrlatni bluzi, okrog štirideset, glasno razlaga, kako sta se prejšnji teden dve skoraj stepli v čakalnici, ena naj bi prehitela drugo. Smeh, zgražanje – na drugi strani molk, izmikajoči se pogledi, strmenje v telefon. Ženske z vseh vetrov, različnih starosti in preteklosti, vsaka s svojo zgodbo. Kot otrok je z balkona tretjega nadstropja opazovala ljudi na ulici in si zanje izmišljala zgodbe, a tu si tega ne drzne oziroma je njena lastna zgodba tako vseobsegajoča, da za druge ni prostora.

Danes gre počasi. Mlada ženska, nekje okrog trideset, temne oči, bledica, morda posledica hormonov. *Ne mudi se mi*, ji odvrne, in res se ji ne. Odpovedala je vse sestanke, kavo s kolegico, celo zobozdravnika, kajti trenutno ni nič bolj pomembno kot *to*. Ženska z bledim obrazom in temnimi očmi se nasmehne, kot bi razumela. Saj: le kdo jo lahko razume, če ne te ženske, stlačene v čakalnico? Izmenjata si zgodbi, nič nenavadnega, to se tukaj dogaja vsak dan. Ženska ima za seboj že dva postopka, tale je tretji, nobenih

zamrznjenčkov – besedo je odkrila šele pred kratkim – in vse mora začeti znova. *Začeti znova*, besedi, ki vzbudita srh. Potem ko ni več kaj dodati o tem, preideta na nevtralen teritorij: kraj bivanja, služba. *Urednica sem, urejam literarno revijo, oddajo na radiu imam, večinoma poezija ...* Ženska z bledim obrazom se zdi prevzeta, s celim telesom se obrne k njej. *Jaz pišem pesmi*, reče, in še preden lahko kar koli odvrne, seže v svojo torbo in iz nje potegne beležko. Listi zašelestijo, vrata prve kabine se odprejo, ena pride ven, druga gre noter, in ženska ji beležko potisne v roke. *Mala žalovanja, bere, so kot iglice / v golih podplatih / trn / ki ga ni mogoče izdreti / ko sežem z roko / po zrelem sadežu / ki je prerasel svoj čas (ali ga zgrešil) // zime imam rada / ker lahko v gozdu vidim nebo // vedno znova se iz mene izlivaš / s krvjo / in se vračaš s solzami.*

—

Med izbiranjem pesmi za naslednjo številko ji sem ter tja v oči pade kakšen verz in v jajčnikih jo zbode. Z dna trebuha raste občutek zrelosti, skoraj veselje. Ponoči je sanjala o bitjecu v svojem trebuhu, tako resničnem, da ga je zjutraj lahko še vedno čutila. Še malo in nastopil bo dan d. *Pri prvem postopku uspe samo tretjini vseh parov.* Ampak kje piše, da to ne bosta ona-dva? Utrujenost, rahel glavobol, obilica dela, ki ga mora opraviti, preden gre na bolniško, nič od tega je ne spravi v slabo voljo. Zdi se, kot bi jadrala na oblakih, polna je vetra in pričakovanja, *kaj bo*. Ali bo?

—

Rekli so, da punkcija boli, a še sanjalo se ji ni, da boli *tako*. Kakor ko iz zemlje ruvaš rastline z najbolj trdovratnimi koreninami. Sestra jo miri, prime jo za roko, hvala bogu za človeško zdravniško osebje. Potem zavzame stari položaj z rokami na prsih, a strah ostane, zaboden naravnost v njeno srce. Levi jajčnik je že prazen, desni leži za maternico, zdravnica je videti, kot bi se mučila. Kaj bi dala, da bi zdaj lahko pozabila na svoje telo ... ali pa dobila močan analgetik. *Samo mirno, mehki bodite.* Njeno telo je napeto kot struna. Od bolečine je vse belo, za vekami ji vznikajo strele, potem vse potemni. Ko naslednjič pogleda, je v sobi le še sestra, drugo zdravniško osebje je izginilo, skupaj z njenimi folikli. Sestra jo pokrije s papirjem, kot bi z odejo pokrivala otroka, in odide. Njen trebuh je zdaj mehek, telo drhti kot žolca, in ves čas, ko leži tam, ne da bi zmogla vstati, se krepi občutek, hladen in gladek, *nekaj so mi vzeli.*

Pozneje, ko je spet na nogah, oblečena, počesana, z rdečico, ki se ji vrača v lica, jima sestra pove številko: 11. Enajst bodočih zamrznjenčkov. Na poti domov odmisli vprašanje, ki ga je neki večer, medtem ko sta pili rdeče vino in filozofirali o življenju, postavila prijateljica, ali so *otroci iz epruvete* enaki kot naravno spočeti. Namesto tega pestuje to številko in se radosti: punkcija je za njo, nič več injekcij, čez tri dni se vrneti, še zadnjič, *in potem nikoli več*. Pobožne želje.

Tri dni pozneje, na dan prenosa, izvesta, da je preživela le ena oplojena celica. Dve enici se spremenita v eno samcato možnost. Vprašanje se dviguje iz grla, na jeziku ji leži kot hostija, a ko odpre usta, pride ven samo zrak. Ničesar se ne da storiti.

Vrneti se na hodnik med ostale čakajoče pare. Preveč jih je, poln hodnik. Čisto na koncu stoji pesnica s spremstvom. Nasmehi čez hodnik. Domač obraz je vreden več kot vroč čaj sredi zmrzali. Moška se rokujeta, v zraku lahko med vonjem po razkužilu vohaš optimizem. *Ali boli?* se spomni in vpraša, tik preden jo pokličejo noter. Pesnica odkima, *tik-tak boš gotova*.

Ko leže na posteljo, skuša z vsako poro na svojem telesu občutiti pomembnost trenutka. Kot brezmadežno spočetje. A z dna trebuha se ji z vsakim vdihom dviguje strah. In potem jo zadene. Kako je prišla do sem? Razočaranja. Prekleta kri. Krči, ki vsak mesec znova izpraznijo maternico. Potem pregledi, njeni, njegovi. Preiskave. Še več preiskav. Operacije. Ne bo se vendar zdaj prepustila strahu, tako dolga pot je že za njo. Z rokami na prsih skuša dihati, potem pa, še preden se dobro pomiri, je že konec. Eden najpomembnejših trenutkov v njenem življenju je minil med nesmiselnim razglabljanjem o smislu. Zdravnica proti njej zasuka zaslon ultrazvoka in ji pokaže, kje leži oplojena celica. Bela lisa sredi črno-bele maternice.

—

Njeno telo je sveto, kot bi ga oblili s požegnano vodo, in vedno znova se zaloti z dlanjo na trebuhu, kot bi ga na ta način lahko obdržala tam. *Kako se počutiš?* To vprašanje ji postavlja vedno znova, nežno, rahlo zaskrbljeno – prestrašeno? –, in sem ter tja ga zaloti, kako jo gleda z neko novo ljubeznijo v očeh. Krči iz prvih dni ponehajo, potem je v njej en sam mir, širen kot sibirska pokrajina, kakor sneg, do koder ti seže pogled, in na sredi eno samo drevo, na njem pa ptič, ki kljuva po lesu, išče hrano, *tok-tok*, ponavljajoči se zvok ji načenja živce. Čakanje je najhujše, je napisala Klavdija88 na forumu, in zdaj razume, kaj je mislila. Njeno telo je utrujeno od hormonov, njena glava od čakanja. Vsako jutro odšteje en dan – še osem do dne, ko

ji bodo odvzeli kri, sedem, šest ... *Počutim se dobro, malo utrujena ... pet ... Pojdiva na sprehod ... štiri ...* V knjigo strmi, ne da bi jo zares brala ... tri. Kri.

—

Izpraznjeno telo je težko od žalosti. Išče nekaj lepega, svetlega ... zdi se ji, kot bi z roko na slepo grebla po morskem dnu, upajoč, da bo vanjo zajela školjko z biserom. Nato se spomni na pesnico iz čakalnice in v mislih skuša obnoviti njeno pesem. *Mala žalovanja ... so kot iglice ...* Nekaj o sadežu ... *ki je prerasel svoj čas (ali ga zgrešil) ...* Ozre se skozi okno. ... *zime imam rada / ker lahko v gozdu takrat vidim nebo ...*

Črne veje segajo po belem nebu. Tla so nastlana z napol strohnelim jesenskim listjem. Usmeri se proti klancu, gor, samo gor. Vsak izdih je kot požirek vode, prinese ji skoraj olajšanje. Besede tukaj niso potrebne, tako in tako sta si povedala že vse. Z rokami se dotika dreves, on se skuša dotakniti nje, a mu ne pusti. Požene se v tek, kot otrok, ki se hoče igrati skrivalnice. Na jasi se ustavi, manjka ji sape. Leže na tla, listje pod njo šumi kot papir na bolniški postelji. Ne da bi mu rekla kar koli, on stopi k njej, v naročje zajame listje in prekrije njeno telo, noge, trebuh ... dokler iz listja ne moli le še njen obraz. Želi si, da bi lahko tako obležala, vse dokler je gozdna tla ne bi požrla. On iz žepa vzame telefon in jo fotografira. Pokaže mu jezik, gre ji na smeh, potem spet joče.

— Telo —

V čakalnici pred ordinacijo je zrak zatohel, klop obrabljena, “... *in njej se je zdelo, kakor da je lepila skupaj delce razbitega porcelana, samo da bi ga še enkrat razbila ...*”. Chimamando s pokom zapre in se zastrmi v steno nasproti sebe. Pisani plakati s smejočimi se pari oglašujejo zdravila za zdravljenje neplodnosti. *Zdravljenje?* Diagnozo so ji postavili, ne da bi jo hotela. Knjigo spravi v torbo, ko ji zazvoni telefon. Kliče jo urednik, rekla mu je, da ima pregled pri zobozdravniku. *Imaš pa precej težav z zobmi, kaj?* In potem nasmešek, kot bi vedel, pa ne ve – nihče ne ve. Postala je mojstrica v izmišljanju izgovorov, zakaj ne more priti na sestanek ali zakaj mora nekdo drug prevzeti četrtkovo oddajo. Praznina v trebuhu po dveh mesecih še vedno skeli, a najhujši je sram, zato so potrebni določeni ukrepi: z nikomer ne govori o tem, *ne razmišljaj o tem*, a ne izgubi upanja, glej naprej, pozitivne misli za pozitiven rezultat, *Fertilup za vašo plodnost*.

Ginekologinja neskončno dolgo strmi v njen karton, potem končno reče: *Glede na vašo situacijo se je še dobro izteklo.* Kot okrogel bombon v sapniku – niti besede ne spravi iz sebe. Če je $1 = 0$ dobro, prav. Nobene tolažilne besede, ampak saj ni pri prekletem psihoterapevtu. Zdravnica je profesionalna pri zdravljenju neplodnosti, človeškost tukaj ni potrebna, s svojimi čustvi se ukvarjaj doma pod odejo. Nekaj neberljivih čačk v karton, potem besede: *Povečali bomo količino hormonov.* Magična formula.

Naslednja številka revije bo jubilejna in urednik ji sporoči, da morajo biti temu primerne tudi objave v njej. Morda izbor pesnikov in pesnic mlajše generacije, ki bo zaznamovala polje poezije v naslednjih treh desetletjih ... Razmišlja. Njena glava je polna vate. *To so hormoni*, ji reče, ko mu potoži o svojem počutju. Izbruhne tako hitro, da ne utegne pomisliti. *Dobro vem, da so hormoni, jebenti.* Pogled čez sobo. Kar vidi lahko, kako se niti med njima trgajo, kot ko preveč raztegneš blago. Akrobatka je, hodi po vrvi, pod katero ni varnostne mreže. *Nihče mi ne zagotavlja, da bo tokrat uspelo*, mu reče, kot bi tako lahko razložila svoje izbruhe, nerazpoloženost in nervozo zadnjih tednov. Tiho jo gleda, njegov pogled pa pravi: od kdaj je to postala samo *njena* stvar? Ampak saj je njena stvar. *Njeno* telo je polno zdravil, *njeno* telo je poskusni zajček, *njeno* telo je polno vbodov in bolečina je postala nekaj *normalnega*. Guadalupe ima prav: "Telo, v katerem se rodimo, ni isto kot telo, v katerem zapustimo ta svet."

Njen trebuh je lahko balon. Medtem ko pošilja maile pesnikom, rojenim po letu 1980 (njena letnica rojstva), skuša odmisлити napihnjenost, napetost in zbadanje. Poslala je štirinajst mailov in opravila štiri ultrazvoke – terapija se nadaljuje in vsak dan v njen poštni nabiralnik prikaplja nekaj odgovorov s pesmimi v priponki. Bere jih zjutraj, ko gre on v službo. Tišina stanovanja. Taščica na balkonu zoba sončnična semena. Pesmi ji povedo malo, skoraj nič. Pusti računalnik in leže na tla, kot bi tako lahko ublažila to tujost lastnega telesa. V jajčnikih ji utripa. Zapre oči in skuša v temi najti kakršno koli vez s seboj, vendar se ji zdi, da se je izgubila nekje v kozmosu. Občutek utripajoče polnosti jo duši. Zrelost ... sadež. Vstane in sede nazaj pred računalnik. Med svežnjem listov poišče mail pesnice iz čakalnice. *Ne morem si izbiti tvoje pesmi iz glave*, piše. *Imam predlog.*

Njena radijska gostja je pesnica, ki jo obožuje. Ne, ni res: obožuje njene pesmi. Jenkova nagrada, Veronikina nagrada, prevodi v petnajst evropskih jezikov – ampak vse to ni nič v primerjavi z njeno poezijo, kajti njenih pesmi se ne da enačiti z nagradami, izraz *izgubljeno s prevodom* pa pove vse. Kljub slabosti in napetosti v trebuhu izpelje pogovor, nobenega *blackouta*, list z vprašanji komaj pogleda, ko pa prideta do branja in se v malem prostoru z neprebojnimi stenami iz pesnice začnejo izlivati besede, začnejo iz nje curljati solze, sprva so kot nekakšno ščemenje, srbenje ali podobna neprijetnost, potem se odpre jez. Tehnik na drugi strani šipe jo zabodeno gleda, miza je polna belih, frfotajočih robčkov in zave se, da je branja konec. Zdaj je na vrsti ona, da zaključi, se zahvali in vse te banalnosti, a ne zmore. Situacijo reši tehnik, ki zavrti glasbo.

Kava iz kavomata ima okus po jeklu. S preprogo prekrit hodnik ublaži njune korake, ko gresta proti izhodu. Neuspešno išče besede, s katerimi bi razložila. Stopita na prosto in ob hladnem zraku jo zadene, kaj mora reči. Pove ji vse, skoraj vse. Pesnica posluša brez besed. Mimo drvijo avtomobili in kolesarji. Zdi se ji, kot bi s sebe odvrгла umazana oblačila, polna rjave brozge. Ko lahka kot metulj obstoji na pločniku, ji pesnica iz roke vzame plastičen lonček, *potrebujeva pravo kavo*. V kavarni za vogalom sedeta na barske stolčke s pogledom na pločnik in pesnica ji zaupa svojo zgodbo o splavu, *deseti teden, veliko krvi, strah, abrazija, praznina*. Pogovor je blažilen, samota izginja kot kava v njenih skodelicah. *Narava ve, kaj počne*, reče pesnica v slovo, ona pa se počuti, kot bi sedela na kolesu in bi jo nekdo potisnil po klancu navzdol.

– Otrok –

Ko spregovori, jih nenadoma srečuje povsod. Pesnice, pisateljice, kritičarke, esejistke, umetnice ... Kot bi odprla Pandorino skrinjico. Nekatere so bile tudi same v postopku, druge so doživele splav, ena ji s temnim pogledom, v katerem je vsa žalost sveta, reče eno samo besedo: *mrtvorojen*. Ali bi bile pripravljene o tem pisati? *Pisanje kot terapija*? skoraj z gnusom vpraša kritičarka, ko ji pove svoj predlog, a pozneje privoli.

O zamisli pove uredniku. Kar vidi lahko, kako se njegove oči zožijo in hrbtenica vzravna. Preveč ekstremno? *Premislil bom*. Za zdaj je to dovolj dobro. Njeno telo drhti, tokrat ne zaradi zdravil, kar je poživljajoče. Med zadnjimi injekcijami ne joče več, z glavo je pri jubilejni številki revije, razmišlja o naslovu cikla besedil in terapija gre nekako mimo nje, celo

punkcija, kot bi se že predala, pa vendar ... Ko gre drugič na prenos, v njej vznikne tako močno hrepenenje, da se ji spodmaknejo tla pod nogami. *Tokrat me ne bo strah, tokrat bo uspelo*, si obljubi, preden gre noter, a tam je druga zdravnica. Starejša ženska v beli halji ji komaj nameni pogled, njene roke so hitre in izurjene, a brez občutka. Tokrat vse mine tako hitro, da ji odvzame sapo. *Zdaj pa nekaj sladkega in hitro v posteljo*, jo pospremi se-strine besede, ko zapuščata oddelek in se ji zdi, da še vedno lovi sapo, kot bi tekla maraton brez možnosti, da bi kdaj dosegla ciljno ravnino.

—

Tokrat bo čakanje pretentala. Vrže se v delo, kolikor ji počutje dopušča. Na balkonu posadi rože, ki cvetove takoj obrnejo proti pomladnemu soncu. Skupaj hodita v gozd, kjer prisluškujeta žvrgolenju v krošnjah in šelestenju v grmovju. Občudujeta male jelke, ki so pognale na še lani praznih gozdnih tleh, in se trudita, da ne bi govorila o *tem*. Ko pa ostane sama, prisluškuje svojemu telesu, kot bi v roki držala velikanski stetoskop. Zaveda se vsakega zbadljaja, krča ali niča v trebuhu. *Ali si še vedno tam?* Ta strah je drugačne vrste. Ne strah, ki te požene v beg, temveč tak, zaradi katerega bi rad vse zadržal v sebi, kakor človek, ki izgublja spomin in hoče zadržati vse obraze in besede in občutke. *Narava ve, kaj počne*. Kdaj se bo nehala boriti proti njej?

Zunaj ni več noč in ni še jutro, ko se prebudi. Slutnja v trebuhu je kot utripajoča lučka, ki takoj, ko vstane, preplavi njeno telo. Pod slepečo lučjo v kopalnici je kri na papirju živo rdeča. Njena glava je prazna, nima več besed. Ko se vrne v posteljo, se on prebudi, kot bi vedel. *Menstruacijo sem dobila*. Ničesar ne reče, objame jo. Medtem ko se njene solze vpijajo v blazino, njegove izginjajo med njenimi lasmi. Prepletene sta kot eno samo bitje. Bilo bi prelepo, če le ne bi tako bolelo.

—

Urednikov glas po telefonu ničesar ne izda. Pisarne so prazne, vsi so na literarnem festivalu, ki poteka ta teden in na katerega je povsem pozabila. *Razmislil sem o tvoji ideji in mislim, da ni primerna za revijo*. Besede ji ne pomenijo ničesar, lahko bi celo skomignila, vendar za to nima energije. *Govoril sem z urednikom založbe, nadaljuje, ne da bi doumela, kaj ji pravi, in zdi se mu dobra ideja za knjigo. Ti jo boš uredila. Ne vem, ali boš tudi sama prispevala kakšno besedilo ... Pokliči ga in dogovori se z njim o podrobnostih ...* Nemo ga gleda. *To je ... lepa novica*. Besede ji zadonijo v votlem telesu. Knjiga, nekaj, kar si je od zmeraj želela, zdaj pa ji ne bi moglo biti bolj vseeno.

—

Na koncu ni nič tako, kot je pričakovala, da bo. Sprijaznjenje je dolgotrajno, stopenjsko, od jeze do iskanja smisla in novih poti. *Posvojitev zveni lepo*, se strinjata, *kot objem*. Domisli se naslova za knjigo: *Antologija malih žalovanj*. Skupaj petnajst besedil: cikli pesmi, zgodbe, eseji in drugi zapisi. Ko knjige prispejo, se ji zdi, da so strani še tople od tiskarskih strojev, in skoraj boji se iti s prsti čez črnilo. En izvod pošlje pesnici iz čakalnice, ki takoj naslednji dan odgovori, presrečna, ker je za knjigo, v kateri je tudi njena pesem, izbrala njen naslov. Čisto na koncu, kot da je ne bi hotela raniti, dve besedici: *noseča sem*. En izvod podari tašči, ki knjigo vzame skoraj s strahospoštovanjem. Poboža platnico, previdno, kot bi držala relikvijo. Potem jo pogleda z lesketom v očeh, skoraj solzami, reče, *kot bi rodila otroka*, njej pa se iz trebuha izvije dolg izdih.